

Jaarverslag 2025

Nestkasten werkgroep Woerden

Beste vrijwilligers, terreinbeheerders, natuurvrienden en sponsors.

Dit is alweer de 9^e nieuwsbrief op rij en wederom een jaar vol extremen, was het in 2024 veel te nat in het voorjaar kenmerkte 2025 zich tot een zeer natte januari en februari daarna waren de maanden maart, april en mei uitzonderlijk droog, waarbij de wind lang vanuit het noordoosten kwam, dit had ook invloed op de insecten die zich nauwelijks liet zien.

Torenvalk:

Voor de Torenvalk was het jaar 2025 erg moeizaam.

Op moment van schrijven (winter '25) is de muizenstand zich op meerdere plaatsen (o.a. in de Lopikerwaard) weer flink aan het uitbreiden zie onderstaande foto van omgewoeld perceel.

Foto 20-12-2025 Het Beloken Land

Dat het een 'moeizaam' torenvalk jaar was blijkt ook wel uit de cijfers (zie tabel 1). Minder succesvolle legfels (maar 44) in vergelijking met de voorgaande 3 jaar. Maar wel weer een 'normaal' aantal jongen per legsel waardoor het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol nest met 4,36 zelfs het hoogste is van de afgelopen 4 jaar. De jongen bleken ook in het algemeen goed gezond met mooie gewichten op het moment van ringen.

Vogelgriep

Torenavalken en slechtvalken zijn roofvogels die hoog in de voedselketen staan. Door het eten van prooidieren kunnen ze zelf ook besmet raken met bepaalde ziekten. Daarom kan het onderzoeken van deze vogels ons iets vertellen over de ziekten die aanwezig zijn in een gebied.

Hierbij speelt de Nestkastenwerkgroep Woerden ook een rol, door na het broedseizoen zich in te zetten om Torenavalken te vangen en bloed- en slijmvlies monsters af te nemen en op te sturen voor onderzoek.

De Torenavalk jaagt dus niet alleen op muizen maar ook op verschillende soorten vogels en kan hierdoor dus ook besmet raken met het vogelgriepvirus. Ook het eten van kadavers (met name watervogels) met vogelgriep kunnen ervoor zorgen dat de torenvalken besmet raken.

Gelukkig zijn er bij de door de Nestkastenwerkgroep gevangen Torenavalken in het Utrechtse deel van het Groene Hart geen besmette vogels gevonden.

Zenderen van torenvalken Normaal gesproken blijven Torenvalken in Nederland want het zijn standvogels. Door vogels, en in dit geval torenvalken, te zenderen kan onder andere de verspreiding van de jonge torenvalken gevolgd worden.

Mede daarom is een Europees zender project van torenvalken gestart. Sovon Vogelonderzoek coördineert dit voor de Nederlandse torenvalken. De NWW heeft daaraan meegewerkt. 9 Torenvalken van 3 nestlocaties in het werkgebied van de NWW werden van een zender voorzien. Dat sommige 1kj vogels al hele afstanden kunnen afleggen was best wel een verrassing. Zie het voorbeeld van een van de NWW-torenvalken in onderstaande kaart.

Bijzondere broedplek:

Torenavalken broeden meestal in nestkasten. Ook komen natuurlijke nesten voor, vaak oude kraaiennesten. Maar dit jaar hadden we in Oudewater wel een bijzondere nestplek.

Dit paar dacht dat het wel een goed idee was om 6 eieren te leggen op een kale zwaluw-plank boven in de nok aan de gevel. We konden de foto maken met behulp van een stok van 16 m met een camera.

We waren niet verbaasd dat een week later de eieren op de stoep van de kaaswinkel lagen die in het pand gevestigd is op dit boeren erf.

helaas. Er hangt nu iets verderop een torenvalkkast. Maar hopen dat dit paar zo verstandig is deze in 2026 te gaan gebruiken.

De aanhouder wint.....

Op 19 mei 2025 ontving Hans 's avonds een appje van een bewoner aan de Wildveldseweg in Harmelen: *"Hallo Hans, de dode boom waar de valkenkast aan hing is vandaag omgevallen.....In de kast zitten nog 5 eieren die heel zijn. De valk vloog weg toen ik in de buurt kwam"*.

Oei, dat is geen goed nieuws. De torenvalkkast is zo gemakkelijk te bereiken voor predatoren en er is ook voor de komende dagen regen voorspeld. Snel handelen is dus gewenst.

Maar klaarblijkelijk was in ieder geval nog een van de ouders in de buurt en mogelijk zelfs in de omgevallen kast.

Foto's van 2 dagen later, 21 mei, laten zien dat er 4 jongen en 2 eieren zijn (ipv 5 eieren). 1 Ei is ingedeukt, waarschijnlijk door het omvallen van de boom/kast. De bewoner treft een adulte torenvalk aan in de kast op de jongen. De broeddrang is dus sterk.

In de Nestkasten Werkgroep werd snel besproken welke actie nodig was en wanneer dat zou kunnen. Een nieuwe kast of proberen de oude overeind te zetten? Besloten werd om te proberen de kast op de plek waar 'ie nu lag, overeind te zetten. De oudervogels wisten die plek nog te vinden.

Op 25 mei met drie man sterk aan de slag.

Met wat balken, schroeven en goede wil wordt de kast overeind gezet en stevig geschraagd. In de hoogspanningsmast op de achtergrond worden we door een van de torenvalk ouders scherp in de gaten gehouden.

De 4 jongen zijn levendig en piepen er op los.

Zo te zien een geslaagde actie.

Een maand later, op 25 juni, worden de 4 jongen geringd.

Nacontrole op 3 juli laat zien dat de 4 jongen uitgevlogen zijn. De bewoner ziet ze samen met de ouders in het weiland achter zijn tuin en in de hoogspanningsmast. Een torenvalkpaar wat het gezegde 'de aanhouder wint' overduidelijk in de praktijk brengt en wat maar weer eens aantoont hoe sterk de band van vogels (in dit geval torenvalken) met hun broedsel is.

Kerkuil:

De kerkuilen hebben het in vergelijking met 2024 best aardig gedaan, vlogen er in 2024 van de 19 legfels 51 jongen uit, waren het er in 2025 van de 18 legfels 69.

Maar het loopt niet altijd goed af met de nog onervaren jongen. Dit jong hing met zijn poot vast tussen 2 planken in de schuur waar de nestkast hangt en heeft het helaas niet overleefd.

Dit was overigens een jong uit het 2^e legfel 2025 op dit adres.

Deze jonge Kerkuil, gevonden door een vrijwilliger van Staatsbosbeheer, heeft nauwelijks een half jaar rond kunnen vliegen. Doodsoorzaak onbekend.

Steenuil:

Ook voor de Steenuil geldt hetzelfde als voor de Torenvalken en Kerkuil dat het eind 2024 en begin 2025 zeer nat is geweest, gevolgd door een extreem droog voorjaar waarbij de insecten en muizen niet of nauwelijks aanwezig waren en deze zijn ook voor de Steenuil een deel van hun voedselbron..

Jonge Steenuil tijdens ringwerk, je ziet hier hoe deze aan “mantelen” is.

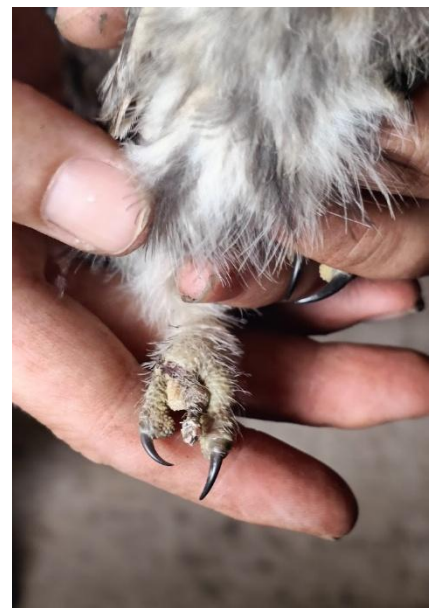
Mantelen: Het is een manier om de voedselbron te verbergen voor andere dieren (of andere uilen/vogels) die mee willen eten.

Toch was het voor de Steenuil best een goed jaar. Er waren meer legsels dan in de drie voorgaande jaren, namelijk 17 en er zijn geen mislukt. Maar het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol nest was met 2,7 wel wat aan de lage kant (zie tabel 1)

Ook bij de Steenuilen hadden we afgelopen jaar een opmerkelijke vondst door de eigenaresse van de boerderij. Er had klaarblijkelijk een paartje Steenuilen gebroed in oude, niet meer in gebruik zijnde varkensschuur. De eigenaresse vond de (bijna) vliegvlugge jonge uiltjes op de bodem van de schuur, en de Nestkasten Werkgroep werd benaderd om de uiltjes te komen ringen. Het zou gaan om 3 jongen die in eerste instantie werden gevonden (zie foto) maar op het moment van ringen waren er nog maar twee....

Het ringen was net op tijd, de volgende dag waren ze gevlogen.
Na ongeveer 10 dagen werd alsnog het 3^e steenuiltje gevonden door de eigenaresse. Deze zat verstrikt in een visnet in een andere schuur en de ouders zijn het uiltje gewoon door blijven voeren.
Het jong mist wel een teen, afgeklemd door het net waar 'ie in zat..

Wat zie ik nu??!!

Als vrijwilliger van Nestkastenwerkgroep Woerden geloof je soms je ogen niet als het gaat om wat je zoal tegenkomt in de nestkasten van Kerkuilen en Torenvalken. En dan bedoel ik niet tijdens het schoonmaken van de Kerkuilenkasten die totaal vol gesleept zijn met takken door Kauwen, wat overigens heel normaal gedrag is, Kauwen zijn ook holenbroeders.

Takken tot de vliegopening

Een grote kliko half vol met takken uit de Kerkuilenkast

Of dat je tijdens een controle van een Steenuilennestkast de resten van een Turkse tortel tegen komt, ook gek om te zien.

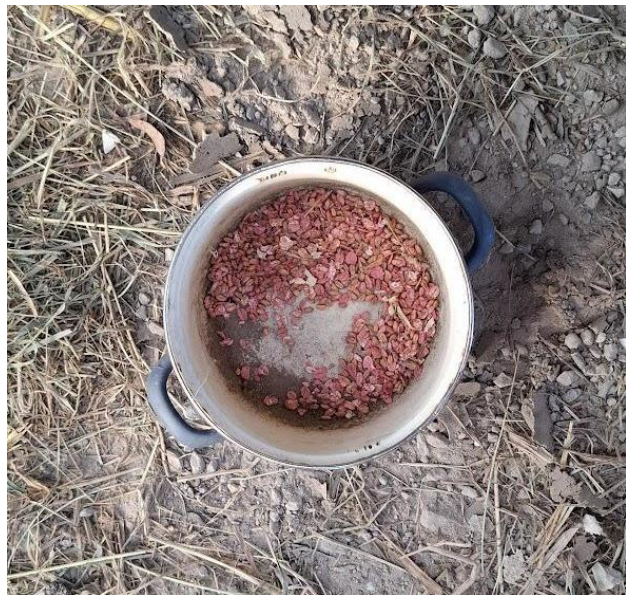

En zeker knap van het Steenuiltje dat deze door het martersluisje naar binnen is getrokken.

Maar bij een controle van een Kerkuilenkast was de verbazing zo groot dat Gijs heel hard riep **WAT IS DIT NU WEER??**, er staat een pan met rattengif in de kast!! Het moet toch niet gekker worden.

Dit is dus met opzet gedaan door de eigenaar. Niet om de uilen te vergiftigen, maar het ongedierte wat erin huist of om de kauwen uit de kast te houden.
Hoe gek wil je het hebben...

Ook krijgen we vanuit het veld en door oplettende terreineigenaren regelmatig leuke berichten van waarnemingen zoals van 2 zeer uitzonderlijke gevallen van tweede legsel Bosuil in ons werkgebied (de Lopikerwaard).

Gijs is bij een melding polshoogte gaan nemen, en inderdaad 2 van de 3 bosuil uilskuikens in de boom, 30 juni 2025

Bosuilen zijn vroeg-broeders en hebben mogelijk al takkelingen vanaf eind maart/begin april. Legperiode soms al in februari, meestal in maart. Broedduur 28-30 dagen

Dank:

We hebben in 2025 weer veel adressen mogen bezoeken en er zijn ook weer wat nieuwe bij gekomen. Al met al is het een hele klus om dit alles in goede banen te leiden.

Dit kan alleen gedaan worden met en door mensen die hart voor de natuur hebben en zich iedere week weer inzetten om tijdens het broedseizoen de nestkasten te controleren, de jongen te ringen en na het broedseizoen de kasten schoon te maken en waar nodig te vervangen.

Al deze werkzaamheden worden op geheel vrijwillige basis gedaan, ook worden er vele materialen aangeschaft om dit (werk) te kunnen doen, zo nu en dan krijgen we subsidie om hout, ringen en andere materialen aan te kunnen schaffen.

Hiervoor willen we onder andere de volgende instanties en of mensen bedanken

- Platform Duurzaam Montfoort en Linschoten **500 euro**
- Diverse losse donaties, dit naar aanleiding van de lezing 'uilen van de Lopikerwaard' **50 euro**
- Vogelbescherming Nederland **500 euro**

Nestkasten werkgroep Woerden

2022	Legsels	Uitgevlogen jongen	Uitgevlogen jongen per succesvol nest	Bijzonderheden
Torenvalk	51	212	4,15	
Steenuil	10	23	2,3	
Kerkuil	17	63	3,7	
Bosuil	1	1	1	1 jong dood (Rivierkreeft)
2023	Legsels	Uitgevlogen jongen	Uitgevlogen jongen per succesvol nest	
Torenvalk	81	316	4,32	8 legsels mislukt
Steenuil	15	33	3	4 legsels mislukt
Kerkuil	26	101	4,2	2 legsels mislukt
Bosuil	0	0	0	Op een adres Nijlgans Legsel in kast
2024	Legsels	Uitgevlogen jongen	Uitgevlogen jongen per succesvol nest	
Torenvalk	58	183	3,15	14 legsels mislukt
Steenuil	12	35	2,91	3 legsels mislukt
Kerkuil	19	51	2,68	0 legsels mislukt
Bosuil	1	3	3	
2025	Legsels	Uitgevlogen jongen	Uitgevlogen jongen per succesvol nest	
Torenvalk	44	191	4.36	4 legsels mislukt
Steenuil	17	46	2,7	0 legsels mislukt
Kerkuil	18	69	3.83	1 legsels mislukt, 1 kast met een 2° leg
Bosuil	0	0	0	